

Կարգապահական գործ թիվ 18053

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի խորհրդի
2018թ-ի հոկտեմբերի 25-ի թիվ 273-րդ ԿԳ նիստի

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ ԹԻՎ ԿԳ/211-Ա

**ՓԱՍՏԱԲԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ՀԱՐՑԸ ՔՆՆԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի (**այսուհետ նաև՝ Պալատ**) խորհուրդը (**այսուհետ նաև՝ Խորհուրդ**), նիստը նախագահող՝ Կարեն Սարգսյանի, Խորհրդի անդամներ՝ Հրանտ Անանյանի, Մելանյա Առուստամյանի, Նելլի Հարությունյանի, Տիգրան Խուրշուդյանի, Սիմոն Բաբայանի, Կարեն Մեժլումյանի կազմով, քարտուղարությամբ՝ Նոննա Համբարձումյանի,

քննության առնելով փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանին (արտոնագիր՝ թիվ 32), (**այսուհետ նաև՝ Պատասխանող**) կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ հարցը՝

Պ Ա Ր Զ Ե Ց՝

1. Կարգապահական վարույթ հարուցելու առիթը և հիմքը.

Պալատի մամուլի խոսնակի 07.03.2018թ. զեկուցագրով ներկայացվել է տեղեկություն www.hraparak.am լրատվական կայքի 2018թ. մարտի 6-ի «Ընդդիմադիր հայացքներով՝ իշխանամետ փաստաբանները վիճել են, հնչել է հայիոյանք» վերտառությամբ նյութի (**այսուհետ՝ Հրապարակում**) վերաբերյալ: Հրապարակման մեջ մասնավորապես նշվել է հետևյալը՝ Շուշանյանը նաև գրել էր. «Դեմքին նշմարվող ժպիտից դատելով՝ ժողովրդի իշխանությունն յուրացրած վարչախմբի դեմ ընդվզման նախապատրաստվող ընդդիմադիր «Երկիր Ծիրանի»-ի փոխնախագահ, համատեղությամբ այդ նույն վարչախմբի շահերը սպասարկող՝ Ժիրայր Սեֆիլյանի և «Սասնա Ծռերի» գործերով ներգրավված փաստաբաններիս նկատմամբ հաշվեհարդար իրականացնող Փաստաբանների պալատի խորհրդի անդամ Կարապետ Աղաջանյանը ինքն էլ շատ անլուրջ, արհամարհաբար և «հումորով» է վերաբերվում ընդվզման կոչին: Հիշեցնենք, որ մի քանի օր առաջ ՓՊ խորհուրդը՝ Կարապետ Աղաջանյանի նախագահությամբ նիստ էր արել, որտեղ որոշվել էր «Սասնա Ծռերի» գործով դատավոր Արտուշ Գաբրիելյանի դիմումի հիման վրա պատասխանատվության ենթարկել փաստաբաններ Երվանդ Վարոսյանին և Լուսինե Սահակյանին, նկատողություն տալ: Շուշանյանի գրառումը մեծ արձագանք է գտել, ֆեյսբուքյան օգտատերերը հետաքրքրվում էին՝ այդ ինչպե՞ս է Աղաջանյանը «Երկիր

Ծիրանի» կուսակցության փոխնախագահ, ըստ նրանց, ՓՊ-ն և դրա խորհուրդը գործող իշխանության ենթականերն են: Կարապետ Աղաջանյանը գրառմանը պատասխանել էր՝ նշելով, որ անհիմն սուտ ինֆորմացիա է և գրել էր հայիոյախառն արտահայտություններ:»:

Պալատի մամուլի խոսնակի զեկուցագրին կից ներկայացվել է նաև Ֆեյսբուք սոցիալական ցանցում Karo Aghajanyan անունով օգտատիրոջ լատինատառ հայերենով նշված ընդհանրական արտահայտությունները, որոնք հավանաբար վերաբերում են Հրապարակմանը և Հրապարակումը:

2. Կարգապահական վարույթ հարուցելու մասին որոշումը.

Պալատի նախագահի 12.03.2018թ. թիվ 113Ա/ԿԳ-18053 որոշմամբ փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի ընդհանուր ժողովի կողմից 11.02.2012թ. թիվ 1/4-Լ որոշմամբ հաստատված Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի (**այսուհետ նաև՝ Կանոնագրքի**) 2.2.3 ենթակետի պահանջների խախտման հատկանիշներով հարուցվել է կարգապահական վարույթ:

15.03.2018թ. կարգապահական գործը հանձնվել է կարգապահական գործը նախապատրաստող անձ՝ Ռիմա Մխիթարյանին (**այսուհետ նաև՝ Նախապատրաստող**):

3. Դիմողի և Պատասխանողի համառոտ բացատրությունները, վկաների ցուցմունքները.

3.1. Դիմողի համառոտ բացատրությունները.

Սույն կարգապահական գործը հարուցվել է զանգվածային լրատվամիջոցի հրապարակման հիման վրա:

3.2. Պատասխանողի համառոտ բացատրությունները.

Պատասխանող Կարապետ Աղաջանյանը բացատրություն չի ներկայացրել: Խորհրդի նիստին Պատասխանողը չի ներկայացել, թեև պատշաճ ծանուցված է եղել նիստի վայրի, օրվա և ժամի մասին:

3.3. Վկաների ցուցմունքները.

Սույն կարգապահական գործով վկաներ չեն հրավիրվել:

4. Կարգապահական գործ նախապատրաստողի եզրակացությունը, եզրակացության վերաբերյալ առարկությունները և գործի հանձնումը խորհրդին.

11.05.2018թ. Նախապատրաստողը կազմել է եզրակացություն:

15.05.2018թ. կարգապահական գործը հանձնվել է Խորհրդին:

Խորհրդի նիստը տեղի է ունեցել 25.10.2018թ., ժամը՝ 19:00-ին, ՀՀ փաստաբանների Պալատի վարչական շենքի՝ ք.Երևան, Զաքիյան 7-2, 4-րդ հարկ, թիվ 12 սենյակում:

5. Գործի հանգամանքները՝ առկա ապացույցների վկայակոչմամբ.

Կանոնագրքի հավելվածը հանդիսացող Փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթի իրականացման կարգի (**այսուհետ նաև՝ Կարգ**) 22-րդ հոդվածի 3-րդ մասի

համաձայն՝ *Խորհուրդը հիմք է ընդունում Նախապարաստրոլի եզրակացությամբ հաստատված փաստերը, բացառությամբ այն դեպքի, երբ գործում գտնվող ապացույցները կամ Խորհրդին ներկայացված լրացուցիչ ապացույցները՝ սույն կարգին համապարասխան գնահատելու արդյունքում Խորհուրդն այլ եզրահանգման է գալիս:*

Խորհուրդն ուսումնասիրելով գործում առկա ապացույցները, հաշվի առնելով նաև կարգապահական գործը նախապարաստրոլի եզրակացությունը, հաստատված է համարում հետևյալ փաստերը.

- Փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանն իր ֆեյսբուքյան էջում կատարել է հետևյալ բովանդակությամբ հրապարակումը՝ «*Դեմքին նշմարվող ժպիտից դարելով՝ ժողովրդի իշխանությունն յուրացրած վարչախմբի դեմ ընդվզման նախապարաստրոլը ընդդիմադիր «Երկիր Ծիրանի»-ի փոխնախագահ, համարեղությամբ այդ նույն վարչախմբի շահերը սպասարկող՝ Ժիրայր Սեֆիլյանի և «Սասնա Ծռերի» գործերով ներգրավված փաստաբաններիս նկատմամբ հաշվեհարդար իրականացնող Փաստաբաններիպալատի խորհրդի անդամ Կարապետ Աղաջանյանը ինքն էլ շարժանկար, արհամարհաբար և «հումորով» է վերաբերվում ընդվզման կոչին:»:*
- Նշված հրապարակմանը հաջորդել է Կարապետ Աղաջանյանի մեկնաբանությունները: Մասնավորապես.

(...)

Կարապետ Աղաջանյան (Karo Aghajanyan) օգտատեր – *Varchaxmbi kam ichxanutuneri het kap unenalu et hajtararutunnery aknhajt sut en, U im vra kaskacoxin patatac unem. Tec mardkac asum em sti m.....* (Վարչախմբի կամ իշխանությունների հետ կապ ունենալու էտ հայտարարությունները ակնհայտ սուտ են ու իմ վրա կասկածողին փ" ունեմ, Տեց մարդկանց ասում եմ ստի մ".....):

Կարապետ Աղաջանյան (Karo Aghajanyan) օգտատեր – *Et staxos pastabannerin patrastem dem dimac apacucel irenc sut linelu arumov. Dranq menak tenc grum u ster en taracum. Herqumnerin spaseq. Dranq tox irenc irakan ov linelu masin mtacen vor heto kbachajtvi.* (էտ ստախոս փաստաբաններին պատրաստ եմ դեմ դիմաց ապացուցել իրենց սուտ լինելու առումով: Դրանք մենակ տենց գրում ու ստեր են տարածում: Հերքումներին սպասեք: Դրանք տող իրենց իրական ով լինելու մասին մտածեն, որ հետո կբացահայտվի:)

Կարապետ Աղաջանյան (Karo Aghajanyan) օգտատեր – *U et chmonerin asum em vor mi ban grum eq iv vrov ynenc greq es tesnem* (ու էտ չմոներին ասում եմ, որ մի բան գրում եք իվ վրով ընենց գրեք ես տեսնեմ:)

Նշված փաստերը հաստատվում են Հրապարակմամբ, (Karo Aghajanyan) օգտատիրոջ կողմից կատարված գրառման սքրինշոթերով:

6. Պատասխանողի անձը բնութագրող հանգամանքները.

Պալատի ընդհանուր դեպարտամենտի ղեկավարի կողմից տրամադրված տեղեկանքի համաձայն՝ փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանը փաստաբանական գործունեության արտոնագիրն ստացել է 19.03.1999թ., և 2015-2018թթ. ընկած

ժամանակահատվածում վերջինիս նկատմամբ կարգապահական վարույթ չի հարուցվել:

7. Պալատի խորհրդի պատճառաբանված եզրակացությունը և որոշումը.

«Հ փաստաբանների պալատի խորհուրդը գտնում է, որ փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

7.1. Պալատի խորհուրդը, նախքան փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանի վարքագծին գնահատական տալը, անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ հետևյալ հարցերին՝

- արդյո՞ք Կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը և արդյո՞ք այդ սահմանափակումը կարող է դիտարկվել «օրենքով նախատեսված սահմանափակման» համատեքստում.

- արդյո՞ք խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի և Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի պահանջները.

- արդյո՞ք փաստաբանի կողմից կարծիքի հրապարակային արտահայտումը գտնվում է միայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի կարգավորումների շրջանակներում:

7.1.1. Արդյո՞ք Կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը և արդյո՞ք այդ սահմանափակումը կարող է դիտարկվել «օրենքով նախատեսված սահմանափակման» համատեքստում:

Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ Կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը, և այդ սահմանափակումը պետք է դիտարկել, որպես օրենքով նախատեսված սահմանափակում, որը հետապնդում է իրավաչափ նպատակ և անհրաժեշտ է ժողովրդավարական հասարակությունում՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Տվյալ դեպքում, նախ և առաջ անհրաժեշտ է հասկանալ, թե արդյո՞ք Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով նախատեսված փաստաբանի ազատ արտահայտվելու իրավունքի սահմանափակումները դիտվում են «**օրենքով նախատեսված սահմանափակման**» համատեքստում, թե՛ ոչ:

KINCSES v. HUNGARY գործով 27.01.2015թ. որոշմամբ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ **դիմողի արտահայտվելու ազատությանը միջամտությունը հիմնված է 1998 թվականի թիվ 11 ակտի՝ 37ա և 38 հոդվածների վրա, հետևաբար՝ նախատեսված է եղել օրենքով՝**

Հունգարիայի փաստաբանության վերաբերյալ օրենքի (թիվ 11 ակտի) 37ա հոդվածի համաձայն՝ *փաստաբանի կողմից կարգապահական խախտումը համարվում է կարարված, եթե նա խախտել է փաստաբանի էթիկայի նորմերով նախատեսված*

¹ Հունգարիայի փաստաբանության վերաբերյալ օրենք:
2 St'v KINCSES v. HUNGARY 27.01.2015 (no. 66232/10, § 27)

պարտավորությունները:

Նշված օրենքի 38-րդ հոդվածը խոսում է Հունգարիայի փաստաբանների պալատի կողմից կիրառվող կարգապահական տույժերի տեսակների մասին:

Հետևաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հունգարիայի փաստաբանը փաստաբանական պալատի կողմից կարգապահական պատասխանատվության էր ենթարկվել Փաստաբանների էթիկայի կանոնների 12.1 և 15.2 կետերի խախտման համար, ապա **միանշանակ կարելի է փաստել, որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի համաձայն փաստաբանի արտահայտվելու իրավունքի սահմանափակման վերաբերյալ դրույթները, որոնք սահմանված են փաստաբանների էթիկայի նորմերով, Կոնվենցիայի տեսանկյունից հավասարեցվում են օրենքով նախատեսված սահմանափակումներին:**

Նույն կերպ պետք է ընկալել ՀՀ փաստաբանների պալատի կողմից հաստատված փաստաբանի վարքագծի կանոնադրով նախատեսված սահմանափակումները, քանի որ «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի (**այսուհետ նաև՝ Օրենք**) 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնադրի պահանջները խախտելու համար.....:

7.1.2. Արդյո՞ք խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի և Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի պահանջները, սույն կարգապահական գործով.

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ Կարծիքի արտահայտման ազատությունը կարող է սահմանափակվել **միայն օրենքով՝** պետական անվտանգության, հասարակական կարգի, առողջության և բարոյականության կամ **այլոց պարզի ու բարի համբավի** և այլ հիմնական իրավունքների և ազատությունների **պաշտպանության նպատակով:**

Այդպիսի կարգավորում ունի նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Կոնվենցիայի³ 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, համաձայն որի՝ այս ազատությունների իրականացումը, քանի որ այն կապված է պարտավորությունների և պատասխանատվության հետ, կարող է պայմանավորվել այնպիսի ձևականություններով, պայմաններով, սահմանափակումներով կամ պարժամիջոցներով, **որոնք նախատեսված են օրենքով և անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում՝ ի շահ պետական անվտանգության, փարածքային ամբողջականության կամ հասարակության անվտանգության, անկարգությունները կամ հանցագործությունները կանխելու, առողջությունը կամ բարոյականությունը, ինչպես և այլ անձանց հեղինակությունը կամ իրավունքները պաշտպանելու, խորհրդապահական պայմաններով ստացված տեղեկատվության բացահայտումը կանխելու կամ արդարադատության հեղինակությունն ու անաչառությունը պահպանելու նպատակով:**

Կարևոր է պարզել, թե Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի լույսի ներքո արդյո՞ք փաստաբանի վարքագծի սահմանափակումը եղել է իրավաչափ, թե՛ ոչ:

³ Այսուհետ՝ Կոնվենցիա

ա) «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի, 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 27-րդ հոդվածի և 39-րդ հոդվածի համաձայն, հաշվի առնելով KINCSES v. HUNGARY գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 27.01.2015թ. որոշմամբ⁴ բերված իրավական դիրքորոշումները, Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով նախատեսված սահմանափակումները ամբողջությամբ տեղավորվում են Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված **«որոնք նախատեսված են օրենքով»** հասկացության մեջ:

Եվրոպական դատարանի նշված գործով փաստական հանգամանքները նույնական են, այնքանով, որքանով՝ KINCSES v. HUNGARY գործով դիմողը փաստաբան է և վերջինիս փաստաբանական պալատը պատասխանատվության է ենթարկել արտահայտվելու համար՝ փաստաբանի էթիկայի կանոնների խախտման հիմքով: Փաստաբանական պալատն ըստ էության գտել է, որ դիմողն իր արտահայտությամբ խախտել է էթիկայի կանոնը: Հունգարիայի փաստաբանության օրենսդրությունը էթիկայի կանոնների մասով նույնպես վկայակոչող (բլանկետային) է և հղում է կատարում արդեն փաստաբանական պալատի սահմանած էթիկայի կանոններին:

բ) Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մյուս կարևոր պայմանն այն է, թե արդյո՞ք Պալատը փաստաբանի արտահայտվելու ազատությունը Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով սահմանափակելով՝ իրավաչափ նպատակ է հետապնդել պաշտպանելու այլ անձանց հեղինակությունը, թե՛ ոչ: Նշվածը պարզելու համար նախ պետք է մեջբերել «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ և 5-րդ կետերը այն է՝ Փաստաբանների պալատի խնդիրներն են՝ 4) *վերահսկողություն իրականացնել իր անդամների կողմից փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջների պահպանման նկատմամբ.* 5) *միջոցներ ձեռնարկել **փաստաբանության** հեղինակության բարձրացման ուղղությամբ:* Փաստաբանության հասկացությունը տրված է նույն օրենքի 3-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ *Փաստաբանությունը **փաստաբանների մասնագիտական միավորում է, որը, հանդիսանալով քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտ, չի մտնում պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգի մեջ:***

Նշված իրավական նորմերի վերլուծությունից միանշանակ պարզ է դառնում, որ փաստաբանների պալատի խնդիրներից է բարձր պահել փաստաբանության հեղինակությունը, և հետևաբար, Պալատի մարմին հանդիսացող Պալատի խորհրդի կողմից այն փաստաբանին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելը, որը խախտել է Կանոնագրքի համապատասխան պահանջը, դրանով իսկ ազդելով բոլոր փաստաբանների հավաքական միավորում հանդիսացող փաստաբանության հեղինակության վրա:

գ) Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մյուս կարևոր պայմանն այն է, թե արդյո՞ք ժողովրդավարական հասարակության համար նման միջամտությունն անհրաժեշտ էր և հետևաբար, արդյո՞ք պահպանվել էր անհրաժեշտ հավասարակշռություն մի կողմից փաստաբանության հեղինակության պաշտպանության, և մյուս կողմից անձի արտահայտվելու ազատության սահմանափակման միջև: Անհրաժեշտ

⁴ Տես՝ ՀՀ դատական օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 4-րդ մաս

հավասարակշռության հարցը որոշվում է՝ հաշվի առնելով, թե արդյոք կիրառված միջոցը համաչափ է հետապնդվող իրավաչափ նպատակի համեմատ, որն էլ նշանակում է, թե արդյոք կիրառվել է վերաբերելի ու բավարար միջոց, թե արդյոք առկա է ռացիոնալ կապ միջոցի ու նպատակի միջև: Այսպիսով, իրավունքին միջամտող միջոցը պետք է խստորեն անհրաժեշտ լինի հետապնդվող իրավաչափ նպատակին հասնելու համար:

Վերը նշվածին անդրադառնալու համար նախ և առաջ անհրաժեշտ է խոսել հասարակությունում փաստաբանության դերի և նշանակության մասին:

Այսպես, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային որոշումների համաձայն՝ *Փաստաբաններն իրենց հատուկ կարգավիճակով պայմանավորված՝ որպես միջնորդ, կենտրոնական դիրք են զբաղեցնում հանրության և դատարանների միջև արդարադատության իրականացման գործընթացում*: Նման կարգավիճակով է բացատրվում նրանց վարքագծի նկատմամբ սովորաբար կիրառվող սահմանափակումները որպես փաստաբանական միության անդամ⁵:

Կանոնագրքի 1.1 ենթակետի համաձայն՝ *Իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի վրա հիմնված հասարակության մեջ փաստաբանը հատուկ դեր է ստանձնում: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանը կոչված է ծառայել արդարադատության շահերին, ինչպես նաև այն իրավունքներին ու արտոնություններին, որոնք նրան վստահել են պաշտպանելու իր վստահորդի շահերը*:

Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության համար:

Կանոնագրքի 1.2 ենթակետի համաձայն՝ *Մասնագիտական գործունեության սկզբունքները ձևավորվել են Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի կողմից, երաշխավորելու փաստաբանի պատշաճ գործունեությունը, ինչին բոլոր քաղաքակիրթ հասարակությունները կարևոր նշանակություն են տալիս: Սկզբունքների ձևավորման համար կարևոր նշանակություն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների կողմից ձևավորված ավանդույթները, ինչպես նաև **Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի⁶ կողմից սահմանած «Եվրոպայի փաստաբանների համար վարքագծի կանոնագրքի» դրույթները***:

Պալատի կանոնադրության 2.2 կետի 8-րդ ենթակետի համաձայն՝ *Փաստաբանների պալատը հետապնդում է նաև հետևյալ նպատակները և խնդիրները՝ **նպաստել Հայաստանի Հանրապետության լիակատար ինտեգրմանը եվրոպական կառույցներում, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության ներդաշնակեցմանը եվրոպական չափանիշներին, **եվրոպական իրավական ստանդարտների և ավանդույթների արմատավորմանը*****:

Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի

⁵ St' u Casado Coca v. Spain գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի, 24.02.1994թ. վճիռը (§ 54):

⁶ Այսուհետ՝ CCBE

(CCBE-ի) կողմից հաստատված եվրոպական իրավական մասնագիտության հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ կոմենտարների «դ» կետի համաձայն՝ *Փաստաբանը, որպեսզի հարգվի իր վստահորդների, երրորդ անձանց, դատարանների և պետության կողմից, պարտավոր է արժանանալ այդ հարգանքին: Դա հնարավոր է անդամագրվելով հեղինակային մասնագիտությանը. հետևաբար, փաստաբանը չպետք է անի այն ամենը, ինչը կարող է հեղինակագրել ինքն իրեն կամ առհասարակ փաստաբանությանը, որպես մասնագիտություն, կամ թուլացնել տվյալ մասնագիտության նկատմամբ հասարակության վստահությունը: Դա չի նշանակում, որ փաստաբանը պետք է լինի կատարյալ անձնավորություն, բայց դա նշանակում է, որ նա չպետք է ցուցաբերի ոչ հարիր վարքագիծ, թե փաստաբանություն, թե այլ տեսակի գործունեություն իրականացնելիս, թե նույնիսկ մասնավոր կյանքում, որով հնարավոր է որ վարկաբեկվի տվյալ մասնագիտությունը⁷:*

ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2016թ. ապրիլի 5-ի թիվ ՍԴՈ-1263 որոշմամբ դատարանը նշել է. «*Ինքնանպատակ չէ այն հանգամանքը, որ ի տարբերություն 2005թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 20-րդ հոդվածի, որի 1-ին մասի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված դրույթով սահմանված էր իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքը, 2015թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 64-րդ հոդվածը, որը վերաբերում է դիտարկվող իրավունքին, պարունակում է 2-րդ մաս, որի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված է հետևյալ դրույթը. «Իրավաբանական օգնություն ապահովելու նպատակով երաշխավորվում է անկախության, ինքնակառավարման և փաստաբանների իրավահավասարության վրա հիմնված փաստաբանության գործունեությունը»:* Դրանով իսկ պետությունն ընդլայնել է որակյալ իրավաբանական օգնություն ցուցաբերելու իր պոզիտիվ պարտականության շրջանակները **սահմանադրական մակարդակի բարձրացնելով փաստաբանության որակյալ իրավաբանական օգնություն տրամադրող ինստիտուտի դերը**»:

Ամփոփելով վերը նշվածը՝ կարելի է եզրակացնել, որ կշեռքի մի նժարի վրա դրված է փաստաբանի արտահայտվելու ազատությունը, իսկ մյուս նժարի վրա՝ փաստաբանության, որպես քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտի, որին Սահմանադրությամբ վերապահվել է պետության կողմից երաշխավորված անձի իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքի ապահովումը, հեղինակությունը, մի կառույցի հեղինակությունը, որին անդամագրված են արդարադատության իրականացման գործընթացում հասարակության և դատարանի միջև միջնորդ հանդիսացող փաստաբանները, կառույց, որի բարձր հեղինակությունից է նաև կախված յուրաքանչյուր փաստաբանի հեղինակությունը պետական մարմինների, դատարանների և այլ անձանց հետ հարաբերվելիս:

Այս տեսանկյունից, բնականաբար, արդարացված և հավասարակշռված է փաստաբանի արտահայտվելու ազատության սահմանափակումը, որն ուղղված է մյուս բոլոր փաստաբանների և առհասարակ փաստաբանության հեղինակության բարձրացմանը: Նման սահմանափակումն անհրաժեշտ է հասարակության համար:

⁷ Տե՛ս CCBE A Commentary on the Charter of Core Principles of the European Legal Profession

7.1.3 Արդյո՞ք փաստաբանի կողմից կարծիքի հրապարակային արտահայտումը գտնվում է միայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի կարգավորումների շրջանակներում.

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ քաղաքացիները և իրավաբանական անձինք քաղաքացիական իրավունքները ձեռք են բերում ու իրականացնում իրենց կամքով և ի շահ իրենց: Նրանք ազատ են պայմանագրի հիման վրա սահմանելու իրենց իրավունքները և պարտականությունները, որոշելու պայմանագրի՝ օրենսդրությանը չհակասող ցանկացած պայման:

Քաղաքացիական իրավունքները կարող են սահմանափակվել միայն օրենքով, եթե դա անհրաժեշտ է պետական և հասարակական անվտանգության, հասարակական կարգի, հանրության առողջության ու բարքերի, այլոց իրավունքների և ազատությունների, պարզի ու բարի համբավի պաշտպանության համար:

Օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պարասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջները խախտելու համար.....:

Վերը հիշատակված նորմերից հետևում է, որ Օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի և Կանոնագրքի կարգավորման առարկան տարբերվում է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածով կարգավորվող առարկայից:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածը պաշտպանում է անձի պատիվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը, իսկ Կանոնագիրքը պաշտպանում է փաստաբանության, որպես մասնագիտական միավորման հեղինակությունը, անկախությունը և օրինապահությունը:

Կանոնագրքի պահանջի խախտման համար փաստաբանի կողմից պատասխանատվություն կրելը, չի լուծում կարգապահական վարույթով դիմողի մասնավոր շահի պաշտպանության հարցը: Օրինակ, եթե փաստաբանը պայմանագրով նախատեսված հոնորարի այն մասը, որի համար ծառայություն չի մատուցել, պայմանագիրը լուծելուց հետո չի վերադարձնում վստահորդին, ապա նա խախտում է Կանոնագրքի պահանջը, սակայն փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական տույժ կիրառելու արդյունքում, նրա վստահորդի մոտ չի ավելանում փաստաբանի կողմից վճարման ենթակա գումարը: Ի վերջո, գումարի վերադարձման համար, վստահորդը պետք է դիմի դատարանին:

Հետևաբար, Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ կարող է քննարկել, թե արդյոք Պատասխանողի արարքը հակասում է Կանոնագրքի պահանջներին, թե՛ ոչ:

7.2 Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի խախտման մասով.

Օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պարասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջները խախտելու համար:

Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառներում իր գործունեությամբ փաստաբանը պետք է նպաստի փաստաբանի մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման

նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը:

Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետով փաստաբանի վրա դրվում է համակողմանի պարտականություն իր գործունեության բոլոր բնագավառներում նպաստել փաստաբանության մասնագիտական բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու արտահայտմանը: Սույն պարտականությունն ունի ինչպես պոզիտիվ, այնպես էլ՝ նեգատիվ բնույթի պարտավորության դրսևորում: Առաջին դեպքում ենթադրվում է փաստաբանի կողմից որոշակի ակտիվ գործողությունների կատարում սեփական մասնագիտական և անձնական վարկանիշի բարձրացման ուղղությամբ՝ այդպիսով նպաստելով փաստաբանի մասնագիտության հանրային վարկանիշի բարձրացմանը: Նեգատիվ պարտականությունը փաստաբանի պատշաճ վարքագծի նվազագույն շեմն է, երբ փաստաբանից պահանջվում է առնվազն չկատարել հանրորեն պարսավելի, անպարկեշտ, հակաօրինական և փաստաբանի մասնագիտության հանրային վարկը խաթարող գործողություն կամ անգործություն:

Փաստաբանի վարքի նկատմամբ հարաբերականորեն խիստ սահմանափակումները պայմանավորված են փաստաբանի մասնագիտության առանձնահատուկ բնույթով և հանրային բարձր կարգավիճակով, որը պայմանավորված է փաստաբանության՝ որպես իրավապաշտպան գործունեության մեծ կարևորությամբ: Փաստաբանը հանդիսանում է հասարակության հատուկ սուբյեկտ, ով ստանձնել է իր առանձնահատուկ դերը՝ իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի շնորհիվ և որպես իրավապաշտպան գործունեություն իրականացնող սուբյեկտ նպաստում է արդարադատության իրականացմանը: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն վստահորդների հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության ընկալման համար:

Նշվածի համատեքստում փաստաբանի վրա են դրվում են բազմազան իրավական և բարոյական պարտավորություններ, և նրա նկատմամբ գործում են առանձնահատուկ պահանջներ՝ կապված անձնական վարքագծի հետ. լինի դա մասնագիտական գործունեության, թե՛ այլ ոլորտներում: Ուստի՝ **փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ**, այլ ընդգրկում են նրա մասնագիտական-իրավական և բարոյական օրինակելիության բարձր չափանիշներ միջանձնային և հասարակական ամենատարբեր շփումների և առնչությունների ժամանակ: Փաստաբանի՝ որպես անհատի գործունեությունը հասարակության կողմից ասոցացվում է փաստաբանի ինստիտուտի հետ, ուստի՝ փաստաբանն իր առօրյա գործունեության իրականացման ընթացքում պետք է դրևորի այնպիսի վարքագիծ, որը կնպաստի փաստաբանի կոչման և առաքելության նկատմամբ հարգանքի և վստահության բարձրացմանը, ինչը փաստաբանի բարոյական պարտավորությունն է: Փաստաբանի օրինակելի վարքագծի կարևորագույն դրսևորումներից է իր գործընկերների և այլ անձանց անձի, արժանապատվության և համբավի նկատմամբ հարգալից վերաբերմունք դրսևորելը, միջանձնային քաղաքավարի վարվեցողությունը:

Վերը շարադրված սկզբունքները սահմանված են Կանոնակարգով, դրանք

նախկինում կիրառվել են բազմաթիվ կարգապահական որոշումներում, որոնք հրապարակվել են ու բազմիցս քննարկվել իրավաբանների համայնքում, հետևաբար, դրանց բովանդակությունը և կիրառությունը որոշակի են ու կանխատեսելի:

Պալատի խորհուրդը նշում է, որ Կանոնագիրքը տարածվում է փաստաբանների մասնագիտական և հանրային կյանքի նկատմամբ, ինչը բխում է նաև սույն որոշման 7.1.2 ենթակետի «գ» պարբերության մեջ նշված փաստարկներից: Որոշ երկրներում, Կանոնագրքի սահմանները տարածվում են նաև փաստաբանի անձնական կյանքի նկատմամբ: Հետևաբար, Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանի՝ հրապարակային հարթակներում դրսևորած վարքագիծը կարող է քննարկվել Կանոնագրքի սահմաններում:

Կարգապահական գործի նյութերով Խորհուրդը հաստատված է համարում Պատասխանողի կողմից հայհոյանքի օգտագործումը հրապարակային հարթակներում, մասնավորապես՝ «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում: Նման բառապաշարի օգտագործումը հարիր չէ փաստաբանի հանրային կարգավիճակ ունեցող անձին: Պատասխանողի այդպիսի վարքագծի հետևանքով խաթարվում է նաև փաստաբանության ինստիտուտի հեղինակությունն ու բարի համբավը:

Սույն որոշման 5-րդ կետում նշված ապացույցներով հաստատված է փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանի կողմից հայհոյանքի օգտագործման փաստը հրապարակային հարթակներում (Ֆեյսբուք սոցիալական կայքում), որը Պալատի խորհուրդը գնահատում է, որպես Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի պահանջների խախտում:

7.3. Խորհրդի կողմից կիրառվող կարգապահական պատասխանատվության միջոցը.

Օրենքի 39.9 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ փաստաբանի նկատմամբ կիրառվող կարգապահական տույժը պետք է համաչափ լինի կատարված խախտմանը: Կարգապահական տույժ կիրառելիս փաստաբանների պալատի խորհուրդը հաշվի է առնում նաև խախտման հետևանքները, փաստաբանի անձը, մեղքի աստիճանը, առկա տույժերը, փաստաբանին բնութագրող ուշադրության արժանի այլ հանգամանքներ:

Խորհուրդը կարգապահական տույժ կիրառելիս հատկանշական է համարում այն հանգամանքը, որ Karo Aghajanyan օգտատիրոջ կողմից կատարված մեկնաբանությունները ընդհանրական բնույթ են կրել ուղղված չեն եղել կոնկրետ անձի, ինչպես նաև կան հայհոյանք պարունակող արտահայտություններ, որոնց փոխարեն օգտագործվել է կետեր:

Պալատի խորհուրդը հաշվի առնելով Օրենքի 39.9 հոդվածի 2-րդ մասում նշված հանգամանքները, այդ թվում՝ խախտման բնույթը և փաստաբանների անձը բնութագրող հանգամանքները, գտնում է, որ փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանի նկատմամբ պետք է կիրառել «խիստ նկատողություն» կարգապահական տույժի տեսակը:

Վերոգրյալից ելնելով և ղեկավարվելով «Փաստաբանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 14-րդ կետի, 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 39.7.- րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի, 39.9.-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, ՀՀ փաստաբանների պալատի կանոնադրության 16.26-րդ կետի, Կարգի 30-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի պահանջներով, Խորհուրդը՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց ՝

- 1. Փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանին (արտոնագիր՝ թիվ 32) ճանաչել մեղավոր Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի պահանջների խախտման համար:**
- 2. Փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանի (արտոնագիր թիվ՝ 32) նկատմամբ կիրառել կարգապահական տույժ՝ նկատողություն:**
- 3. Հանձնարարել Պալատի աշխատակազմի ղեկավարին՝ սույն որոշման մասին իրազեկել փաստաբան Կարապետ Աղաջանյանին:**

Ծանոթություն. *Սույն որոշումը կարող է բողոքարկվել դատական կարգով՝ այն ստանալու օրվանից մեկամսյա ժամկետում: Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում սույն կետով նախատեսված բողոքարկման ժամկետն անցնելուց հետո:*

ՀՀ փաստաբանների պալատի խորհրդի
կարգապահական գործով
նիստը նախագահող՝

Կարեն Սարգսյան

**25 հոկտեմբերի 2018թ.
թիվ ԿԳ/211
ք. Երևան**